

KALAJOKI

VIIDEN TÄHDEN ELÄMÄÄ

KALAJOEN KAUPUNKI
HANKINTAOHJE
PIENHANKINTAOHJE
KYNNY SARVON YLITTÄVIEN HANKINTOJEN OHJE

Sisällysluettelo

1 YLEISTÄ HANKINNOISTA.....	1
1.1 Hankintatoimen yleiset periaatteet	1
1.2 Sisäiset hankinnat ja sidosyksikköhankinnat.....	2
1.3 Kuntien yhteishankinnat ja hankinnat yhteishankintayksiköltä	2
1.4 Sähköinen kilpailutusjärjestelmä (Cloudia).....	3
1.5 Pk-yritysten ja paikallisuuden huomioiminen	3
2 PIENHANKINTAOHJE	4
2.1 Tavara- ja palveluhankinnat	4
2.2 Rakennusurakat.....	4
3 HANKINTAPROSESSI	5
3.1 Markkinakartoitus ja tietopyyntö.....	5
3.2 Hankintojen kynnysarvot.....	5
3.3 Hankinnan kokonaisarvon laskeminen.....	5
4 HANKINTAILMOITUKSEN TEKEMINEN JA TARJOUSAIKA	7
4.1 Määräajat hankintailmoituksissa.....	7
4.2 Korjausilmoitus.....	7
5 HANKINTAMENETTELYT	8
6 TARJOUSPYYNNÖN LAADINTA	9
6.1 Tarjoajan soveltuvuusehdot	9
6.1.1 Tilaajavastuulaki ja harmaan talouden torjunta.....	10
6.1.2 ESPD-lomake.....	10
6.1.3 Muut rahoitukselliset ja taloudelliset edellytykset	11
6.2 Vaatimusmäärittelyt hankinnan kohteelle: vähimmäisvaatimukset ja vertailtavat vaatimukset.....	11
6.3 Tarjousten käsittely, hyväksyminen ja hylkääminen	11
6.4 Avauspöytäkirja	12
7 HANKINNAN KESKEYTTÄMINEN.....	12
8 HANKINTAPÄÄTÖS	13
8.1 Hankintapäätöksen tiedoksianto.....	14
9 MUUTOKSENHAKU, VASTINEEN ANTO, HANKINTAOIKAISUN KÄSITTELY.....	15
10 HANKINTASOPIMUS	16
10.1 Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana	17
10.2 Hankintasopimuksen irtisanominen erityistilanteissa	18
10.3 Sopimusseuranta	18

1 YLEISTÄ HANKINNOISTA

Kalajoen kaupunkikonsernin hankinnoissa noudatetaan tätä ohjetta, kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) ja laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016) ja edellisiin liittyvä oikeuskäytäntö. Tarvittaessa on hyvä tutustua lisäksi hankintalainsäädäntöön sekä siihen liittyvään oikeuskäytäntöön. Lisäksi hankinnoissa tulee ottaa huomioon seuraava lainsäädäntö: Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006), laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja hallintolaki (434/2003). Hankintaohje on toissijainen hankintalain ja -asetuksen määräyksiin nähden.

Hankintoja tekeviä suositellaan myös tutustumaan Julkisten hankintojen neuvontayksikön sivuihin (hankinnat.fi). Kestävistä ja innovatiivisista julkisista hankinnoista löytyy lisätietoa: <https://www.hankintakeino.fi/fi> ja https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kestavat_julkiset_hankinnat/tietopankki. Lisäksi julkisissa hankinnoissa on tarkoituksenmukaista huomioida kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020 ja sen sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja ekologiset näkökulmat ([Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020 \(valtioneuvosto.fi\)](http://kansallinen.julkisten.hankintojen.strategia.2020.valtioneuvosto.fi)). Kalajoen kaupunki kuuluu Kuntien Energiatohjeluun, mikä asettaa vaatimuksia mm. seuraaville hankinnoille:

- [Motiva - Ohjeita liikenteen hankintoihin](#)
- [Ympäristöministeriö - Vihreä julkinen rakentaminen, hankintaopas](#)
- [Joutsenmerkki - Rakentamisen kriteerit](#)
- [Energiatohjeluun kuntiin ESCO -hankintana](#)
- [Valaistustieto.fi - VALTTI elinkaarikustannuslaskuri](#)
- [Valaistustesti](#)
- [Motiva - Lämpöpöppöjen hankintaopas](#)
- [Ammattikeittöilaitteiden eri tuoteryhmien ja laitteiden ekosunnitteluvaatimukset](#)
- [Motiva - Opas kylmäilaitteiden hankintaan](#)
- [Motiva - Opas ammattikeittöilaitteiden hankintaan](#)
- [Motiva - Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin](#)
- [Motiva - Ympäristökriteerit monitoimilaitteille, kopiokoneille ja tulostimille](#)

1.1 Hankintatoimen yleiset periaatteet

1. Perusedellytys hankintaan ryhtymiselle on, että hankittavan tavaran tai palvelun tarve on olemassa ja että hyväksytyssä talousarviossa on hankintaa varten varattu määräraha. Ennen hankintaan ryhtymistä tulee selvittää, onko hankinnasta olemassa voimassa oleva hankintasopimus tai puitesopimus. Eri toimialojen tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee hankkia keskitetysti.
2. Toimivallasta, tilausvaltuuksista ja delegointivaltuuksista hankinta-asioissa on määrätty erikseen hallintosäännössä sekä toimielimen toimintasäännössä. Hankintapäätöksen tekijä päättää hankinnan aloittamisesta (tarjouspyynnöstä), hankinnan keskeyttämisestä ja mahdollisista hankinta- ja valitusosoitukseen liittyvistä ratkaisuista ja vastineista.
3. Kaikissa hankinnoissa noudatetaan hankintalain 3.1 §:n periaatetta, jonka mukaan hankintayksikön tulee kohdella hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimia avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioiden. Tasapuolisuudella ja syrjimättömyydellä tarkoitetaan sitä, että osallistujia ja muita toimittajia ei saa asettaa toisiinsa nähden epätasa-arvoiseen asemaan esimerkiksi asettamalla syrjiviä vaatimuksia tai kohtelemalla samanlaisessa tilanteessa toimittajia eri tavalla. Kaikille tahoille tulee antaa sama tieto samaan aikaan. Suhteellisuudella tarkoitetaan sitä, että hankintayksikön tulee määrittellä hankinnan vaatimukset siten, että ne ovat suhteessa hankinnan kohteeseen ja vaatimuksilla tavoiteltaviin päämääriin. Esimerkiksi hankintalain 85.2 §:n mukaan vähimmäisliikevaihtovaatimus voi olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen ilman perusteltua syytä. Avoimuudella

tarkoitetaan sitä, että hankinnat tulee ilmoittaa asianmukaisessa laajuudessa riittävän avoimesti, esim. kansallisessa HILMA-ilmoituskanavassa ja EU-hankinnat myös Euroopan laajuudessa TED-kanavassa sekä pienhankinnat tarjouspalveluportaalissa. Hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys on huomioitava myös hankintalain soveltamisen ulkopuolelle jäävissä kansalliset kynnsarvot alittavissa hankinnoissa eli ns. pienhankinnoissa.

4. Hankinnoissa tulee huomioida lisäksi Kalajoen konsernistrategian linjaukset.
5. Kokonaistaloudellisuuden ja laadun vuoksi palvelujen on
  - hankittava tietohallintopalvelujen lausunto ennen kaupungin organisaatiossa tehtäviä tietojärjestelmien ja merkittäviä prosessien (toimintatapojen) muutoksia/hankintoja.
  - esitellä tiedonhallintalain vaatimuksen mukainen muutosvaikutusarviointi tiedonhallintaryhmälle, joka voi tarvittaessa esittää tarkennuksia arviointiin. Tietohallintopalvelut avustaa tarvittaessa muutosvaikutusarvioinnin tekemisessä.
6. EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset julkisille hankinnoille: Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö pohjaa EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen (2016/679), tietosuoja lakiin (1050/2018) sekä kansalliseen erityislainsäädäntöön. Rekisterinpitäjän on tunnistettava tietosuoja-asetuksen vaatimukset kaikissa henkilö-tietojen käsittelyvaiheissa rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi. Sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojaperiaatteen näkökulmasta keskeistä on, että henkilötietojen käsittelyyn sisältyvät näkökohdat otetaan huomioon jo hankinnan suunnitteluvaiheessa. Tietosuoja-asetus asettaa vaatimuksia palveluntuottajan (henkilötietojen käsittelijä) ja hankintayksikön (rekisterinpitäjä) väliselle sopimukselle. Nämä vaatimukset on huomioitava tilanteissa, joissa palveluntuottaja tai tämän alihankkija tulee käsittelemään henkilötietoja hankintasopimuksen perusteella. Tällöin on välttämätöntä huolehtia siitä, että henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot on sopimusvelvoittein saatettu palveluntuottajan tietoisuuteen. Henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot tulee sisällyttää hankintaan jo tarjouspyyntövaiheessa.
7. EU-kynnsarvon ylittävä tarjouspyyntö ja kaikki kaupungille tehdyt hankintaoikaisut ja valitusosoitukset on saatettava talousjohtajan tietoon ennen tarjouspyynnön julkaisemista tai oikaisuun/valitusosoitukseen vastaamista.

1.2 Sisäiset hankinnat ja sidosyksikköhankinnat

Kunnan eri toimialojen toisilleen tarjoamat sisäiset palvelut jäävät hankintalain kilpailuttamisvelvoitteen ulkopuolelle. Toinen merkittävä poikkeus hankintalain kilpailuttamisvelvoitteen soveltamisesta koskee nk. sidosyksiköltä (in house -yksikkö) tehtävää hankintaa. Sidosyksikkö on hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätoimintonsa kannalta itsenäinen yksikkö, jota hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo samoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa. Lisäksi sidosyksikön tulee harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Muihin kuin omistajaan kohdistuvan liiketoiminnan eli ns. ulosmyynnin osuus saa olla pääsääntöisesti enintään 5 % ja 500.000 euroa (poikkeus soteyksiköt: prosenttiosuus on 10 prosenttia 31.12.2021 saakka). Siinä tapauksessa, että ulosmyynti jää alle 100.000 euroa kolmessa vuodessa muille kuin hankintayksiköille ei prosenttirajoitusta sovelleta. Sidosyksikköasemaa arvioidaan pääsääntöisesti sopimustekoaikaan vallinneiden olosuhteiden mukaan. Mikäli sidosyksikköasema menetetään, yksiköltä tehtävät hankinnat tulee kilpailuttaa hankintalain mukaisesti. Esim. Joki-ICT Oy on sidosyksikkö.

1.3 Kuntien yhteishankinnat ja hankinnat yhteishankintayksiköltä

Kunnat voivat tehdä vapaaehtoista yhteistyötä yhteisten hankintojen kilpailuttamisessa. Kuntien yhteishankinnasta, vastuista ja muista yhteistyön ehdoista tulee sopia erikseen hankintakohtaisesti kuntayhteistyötä käynnistettäessä. Yhteishankintana hoidettavassa hankinnassa kukin mukana oleva kunta päättää itse hankinnasta, tekee lähtökohtaisesti itse hankintasopimukset, vastaa itse mahdollisista hankintaa koskevista valitusasioista ja valvoo omalta osaltaan hankintojen sujumista ja hankintasopimuksen noudattamista. Mikäli toinen hankintayksikkö tekee kilpailutuksen (hankinnan) Kalajoen kaupungin puolesta, tulee asiasta tehdä aina kirjallinen päätös ja antaa toiselle yksikölle valtakirja. Mikäli Kalajoen kaupunki kilpailuttaa hankinnan toisen hankintayksikön

puolesta, tulee kyseiseltä hankintayksiköltä olla kirjallinen ja allekirjoitettu valtakirja kilpailutukseen, päätöksentekoon ja tarvittaessa hankintasopimukseen. Hankinnat voidaan myös toteuttaa yhteishankintayksikön kautta. Hankintayksikön katsotaan tällöin noudattaneen hankintalakia, jos yhteishankintayksikkö on sitä noudattanut. Yhteishankintayksiköllä tarkoitetaan sellaista hankintayksikköä, joka hankkii sen suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi. Esimerkiksi Hansel Oy on yhteishankintayksikkö. Liittymisestä Hanselin yhteishankintoihin päättää kaupunginhallitus.

1.4 Sähköinen kilpailutusjärjestelmä (Cloudia)

Cloudia Kilpailutus on sähköinen kilpailutusjärjestelmä, jonka avulla hoidetaan koko kilpailutusprosessi tarjouspyynnöstä hankintasopimukseen saakka. Järjestelmä on HILMA-integroitu. Cloudia Kilpailutus -järjestelmässä on linkki tarjouspalvelu.fi ja vastuugroup.fi -palveluun. Cloudiaan kirjaudutaan osoitteesta kilpailutus.cloudia.fi. Järjestelmää käytetään henkilökohtaisilla tunnuksilla. Järjestelmän pääkäyttäjä on talousjohtaja. Järjestelmää tulee käyttää kaikissa kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Myös pienhankinnoissa on suositeltavaa käyttää järjestelmää. Kilpailutuksessa syntyvät asiakirjat tulee tallentaa asiakirja-arkisto Dynastyyn.

1.5 Pk-yritysten ja paikallisuuden huomioiminen

Tarjouspyyntöjä laadittaessa pyritään mahdollisuuksien mukaan antamaan myös paikallisille toimijoille sekä pk-yrityksille mahdollisuudet osallistua hankintaan. Tämä voidaan tehdä muun muassa siten, että paikallisille yrityksille tiedotetaan tulevista hankinnoista esimerkiksi kutsumalla heidät mukaan markkinakartoitukseen. Hankinnalle asetettavia vaatimuksia harkittaessa on huomioitava, että syrjinnän kiellon periaate kieltää paikallisuuden suosimisen. Paikallisuus voidaan kuitenkin ottaa huomioon mm. asettamalla vaatimuksia palvelupisteen sijainnille tai huollon vasteajalle. Myös esimerkiksi elintarvikkeiden toimitusketjun maksimiaika voidaan määritellä. Vaatimuksia asetettaessa on huomioitava, että vaatimukset tulee pystyä perustelevaan hankintayksikön tarpeella, eivätkä ne saa turhaan rajoittaa kilpailua.

Hankintojen jakaminen pienempiin tarkoituksenmukaisiin osiin helpottaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia. Hankintayksikkö voi jakaa hankintasopimuksen erillisiin osiin ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jakamisella tarkoitetaan luontevan hankintakokonaisuuden jakamista osiin esimerkiksi siten, että kokonaisuuden eri osista voi suorittaa esimerkiksi erillisen kilpailutuksen. Jakaminen voidaan tehdä myös niin, että samassa tarjouskilpailussa hankintayksikkö määrittelee millaisista osista tarjoaja voi antaa oman osatarjouksensa. Hankinnan jakaminen osiin on siis hankintalain mukaan sallittua ja se on erotettava hankintalain 31 §:n mukaisesta hankintojen kielletystä pilkkomisesta. Pilkkomiskiellon vastaisesta menettelystä on kyse, kun lain soveltamisen välttämisen tarkoituksessa pilkotaan hankinta eriin, lasketaan ennakoitu arvo poikkeuksellisin menetelmin tai yhdistetään eri kynnysarvon omaavia hankintoja keinotekoisesti toisiinsa. Silloin kun hankinta jaetaan osiin täysin erillisiksi kilpailutuksiksi, on otettava huomioon, ettei jakamisesta muodostu lainvastaista hankinnan pilkkomista hankintalainsäädännön soveltamisen välttämiseksi.

Pienyritysten osallistumista hankintoihin voidaan edesauttaa myös sopimalla puitejärjestelyistä. Puitejärjestelyn piirissä voi olla useita toimittajia, jotka valitaan hankintalain mukaisella hankintamenettelyllä. Kun hankintayksikössä nousee tarve hankintaan, voidaan käydä ns. minikilpailutus näiden toimittajien välillä. Tämä järjestely antaa pienyrityksille paremman mahdollisuuden kilpailla juuri niistä sopimuksista, jotka ne pystyvät suorittamaan. Pienyritysten osallistumista hankintoihin voidaan edesauttaa myös siten, että tarjouskilpailuun osallistutaan ryhmittymänä. Ryhmittymällä tarkoitetaan toimittajien yhteistyötä hankintasopimuksen aikaansaamiseksi eli vaikkapa väliaikaista yhteenliittymää. Ryhmittymä voi olla löyhä ja tilapäinen sopimuksen varainen yhteenliittymä tai se voi olla järjestetty esimerkiksi yhteisyhteyden muotoon.

2 PIENHANKINTAOHJE

Pienhankinnoilla tarkoitetaan kulloinkin vahvistetun kansallisen kynnysarvon (ilman arvonlisäveroa) alittavia tavaroitten ja palveluiden sekä rakennusurakoiden ja käyttöoikeussopimusten hankintoja. Ne eivät kuulu hankintalain piiriin. Pienhankinnassa olennaista on varmistaa hankinnan kohteen laatu ja kustannusten kohtuullisuus. Pienhankintoja on hyvä painottaa paikallisesti. Pienhankinnoissa vertailuperusteita ei tarvitse määrittellä hankintalain mukaisesti, mutta tarjouksia pyydetessä olisi hyvä ilmoittaa tarjoajille, millä perusteella valinta tehdään. Pienhankinnoissa voidaan pyytää tarjoajia selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Pienhankintoja koskevaan hankintapäätökseen liitetään hankintaoikaisuohje. Mikäli kaupunki ottaa käyttöön tilausjärjestelmän, sitä on käytettävä kaikissa tilauksissa. Lisäksi on hyvä muistaa, että tilaajavastuulaki voi soveltua pienhankintaan, kun hankinnan arvo ylittää tilaajavastuulain soveltamisrajan eli on yli 9 000 euroa ilman arvonlisäveroa tai jos palvelu on kestoltaan yli 10 päivän työsuoritus ja työ on tavanomaisesti hankintayksikön tiloissa tehtävä työsuoritus tai palvelu. Tilaajavastuulain selvitykset on pyydettyä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus. Selvitykset on tarkastettava myös sopimuskauden aikana 12 kk välein. Sopimuksen voi tehdä vasta kun hankintapäätös on saanut lainvoiman.

2.1 Tavara- ja palveluhankinnat

Vähäarvoisia hankintoja eli alle 10 000 euron arvoisia hankintoja ei ole välttämätöntä kilpailuttaa. Tilaukset on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti (esim. sähköposti) sovittujen tilaus- ja muiden kaupallisten ehtojen dokumentoimiseksi. 10 000 – 60 000 euron arvoisissa hankinnoissa on pääsääntöisesti pyydettyä tarjouksia soveltuviksi tiedetyiltä tarjoajilta tai avoimella tarjouspyynnöllä. Tarjoukset on suositeltavaa pyytää Cloudivalla. Hankinnoista tehdään oikaisukelpoinen hankintapäätös.

2.2 Rakennusurakat

Vähäarvoisia hankintoja eli alle 50 000 euron arvoisia hankintoja ei ole välttämätöntä kilpailuttaa. Tilaukset on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti (esim. sähköposti) sovittujen tilaus- ja muiden kaupallisten ehtojen dokumentoimiseksi. 50 000 – 150 000 euron arvoisissa hankinnoissa on pääsääntöisesti pyydettyä kirjallisia tarjouksia soveltuviksi tiedetyiltä tarjoajilta (esimerkiksi 3 – 5 tarjousta eri tarjoajilta). Tarjoukset on suositeltavaa pyytää Cloudivassa. Näissä hankinnoissa tehdään oikaisukelpoinen hankintapäätös.

Pienhankinnan suorittaminen kilpailuttamalla	
Hankinta kilpailutetaan pyytämällä tarjoukset Cloudivan kautta avoimesti tai valituilta toimijoilta	Tarjouspyyntö se voi olla vapaamuotoisempi kuin niissä hankinnoissa, joissa on noudatettava hankintalakia. Hankintapäätös laaditaan, kun hankinnan arvo ylittää 10 000 euroa. Hankintapäätöksestä on käytävä ilmi riittävät perustelut valinnalle sekä sen liitteenä on oltava vertailutaulukko ja hankintaoikaisuohje. Hankintapäätös liitteineen annetaan sähköisesti tiedoksi tarjonneille. Muissa tapauksissa tilaus riittää hankintapäätökseksi.
Hinnan kohtuullisuuden ja hankinnan järjestyksen varmistaminen ilman kilpailutusta	
Hankinta tehdään tietyltä toimijalta, kun on varmistettu hankinnan laatu sekä hinnan kohtuullisuus. Hintavertailu voidaan tehdä yritysten tarjoaminen kanavien kautta, esim. verkkokaupat, Internet, lehdet, mainokset jne.	Hankinta tietyltä toimijalta: 1. hankinnalla on erityinen kiire (esimerkiksi huolto- tai korjaustyö) 2. käyttökokemus on osoittanut toimijan erityisen soveltuvaksi 3. laatu ja hinnan kohtuullisuus on varmistettu 4. varmistetaan yhteensopivuus aiempaan laitteistoon/suoritteeseen (ns. lisätilaus) 5. kun muusta syystä on ilmeistä, että kilpailutuksesta saatava hyöty on pienempi kuin kilpailutuksesta aiheutuvat kustannukset Hankintapäätös laaditaan perusteluineen, kun hankinnan arvo ylittää 10 000 euroa. Muissa tapauksissa tilaus riittää hankintapäätökseksi. Hankintapäätöksen liitteeksi tulee aina hankintaoikaisuohje. Perustelusta on käytävä ilmi hinnan kohtuullisuuden varmistaminen sekä perusteltava toimijan valinta.

3 HANKINTAPROSESSI

Hankintalaissa (29.12.2016/1397) on omat menettelysäännöksensä kansallisille hankinnoille, EU-kynnysarvot ylittävälle hankinnoille, sosiaali- ja terveyspalveluille, muille erityisille palveluhankinnoille sekä käyttöoikeushankinnoille.

Hankinnan suunnitteluun sekä tarjouspyynnön valmisteluun on hyvä käyttää riittävästi aikaa. Arvoltaan suurten hankintojen valmistelu on hyvä aloittaa viimeistään noin puoli vuotta ennen arvioitua sopimuskauden alkamista.

Hankintaprosessi sisältää laajimmillaan seuraavat vaiheet (alleiviivattuja kohtia säätelee hankintalaki):

1. Hankinnan suunnittelu ja hankintaehdotus
2. Markkinakartoitus ja tietopyyntö (voi tehdä Cloudialla)
3. Tarjouspyynnön laatiminen (suoraan Cloudiaan tai muu muoto, josta tarjouspyyntö Cloudiaan)
4. Hankinnasta ilmoittaminen (www.hankintailmoitukset.fi), muodostuu automaattisesti Cloudiasta)
5. Tarjousaika ja tarjousten vastaanottaminen (Cloudia)
6. Tarjousten avaaminen (Cloudia)
7. Tarjousten tarkastaminen ja vertailu (voi tehdä vertailun Cloudiassa tai muutoin)
8. Hankintapäätöksen teko (Dynasty)
9. Hankintapäätöksestä tiedottaminen ja mahdollinen odotusaika (Cloudia tai sposti)
10. Sopimuksen tekeminen (malli sopimuksesta)
11. Sopimuksen seuranta

3.1 Markkinakartoitus ja tietopyyntö

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoa toimittajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan. Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi käyttää erilaisia keinoja ja muotoja, mutta helpoin on tehdä tietopyyntö Cloudian kautta, jossa se pyytää kyseisen alan toimittajia käymään vapaamuotoista dialogia sen kanssa hankinnan kohteesta ja sen määrittelystä tai tarkempaa teknistä vuoropuhelua. Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia tai toimittajia. Jos hankintayksikkö käyttää apuna ulkopuolista asiantuntemusta, tulee sen kuitenkin itse varmistua siitä, että mikään mukana oleva taho ei pääse liikaa vaikuttamaan esimerkiksi siihen, miten hankinnan kohde kuvataan tarjouspyynnössä tai miten se suunnitelmien mukaan toteutetaan.

3.2 Hankintojen kynnysarvot

Hankinnat jakautuvat kolmeen kategoriaan niiden arvon perusteella

1. Pienhankinnat
2. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat ja
3. EU-kynnysarvion ylittävät hankinnat

Hankintojen ryhmäjako perustuu kulloinkin voimassa oleviin vahvistettuihin hankinnan kynnysarvoihin. Voimassa olevat kynnysarvot kannattaa tarkistaa: <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/kynnysarvot>.

3.3 Hankinnan kokonaisarvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Kokonaiskorvaukseen sisältyvät optiot (ts. lisähankintavaraukset) ja muut sopimuksen mahdolliset pidennysehdot.

Hankinnan ennakoitu kokonaisarvo lasketaan seuraavasti:

Määräaikainen sopimus	Toistaiseksi voimassa oleva	Määräajoin uudistettava sopimus	Puitejärjestely	Yhteishankinta	Rakennusurakka	Leasing, vuokraus tai osamaksu
Sopimusajan arvo + lisähankintavaraukset (=optiot). Esim. 3 v sopimus + 2 v optiot = 5 vuoden perusteella kokonaisarvo	Ennakoitu kuukausiarvo kerrottuna 48 = 4 vuoden aikana tapahtuvat korvaukset	Edellisen vuoden tai sopimuskauden vastaavien hankintojen arvo + tulevan sopimuskauden muutokset	Puitejärjestelyn koko keskon enimmäisarvo	Kaikkien hankintayksiköiden sopimuskokonaisuuksien arvo	Urakan arvo sekä sellaisten uraan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön, jos ne ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi.	1) määräaikaisen, enintään 12 kk voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa tai yli 12 kk voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; tai 2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna 48:lla.

Hankintayksikkö voi kilpailuttaa hankinnan erillisinä osina ja määrittellä kyseisten osien koon ja kohteen. Hankintayksiköllä on harkintavaltaa siinä, miten se määrittelee eri osat sekä siinä, kuinka moneen osaan saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Keinotekoinen pilkkominen kilpailuttamisen välttämiseksi on edelleen kielletty, mutta hankinta voidaan kilpailuttaa pienissäkin osissa. Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.

Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa tai hankintapäätöksessä. Syytä voisivat olla esimerkiksi se, että hankintayksikön näkemyksen mukaan jakaminen saattaisi rajoittaa kilpailua tai tehdä sopimuksen toteuttamisesta teknisesti liian vaikeaa tai liian kallista, tai se, että tarve koordinoida osien eri sopimuskumppaneita voisi vakavasti vaarantaa sopimuksen asianmukaisen toteuttamisen. Perusteena voisi edelleen olla hankinnan jakamisesta syntyvä eri osien yhteensopimattomuus tai sen riski.

4 HANKINTAILMOITUKSEN TEKEMINEN JA TARJOUSAIKA

Kaikki kynnysarvon ylittävät hankinnat tehdään Cloudialla ja mahdollisuuksien mukaan myös pienhankinnat. Cloudiasta tarjouspyyntö muodostaa sekä hankintailmoituksen että siirtyy tarjouspalveluun, www.tarjouspalvelu.fi. Tämän palvelun kautta Kalajoen kaupunki ilmoittaa käynnissä olevista tarjouskilpailuista, ja tarjoajat pystyvät jättämään tarjouksensa sähköisesti. Hankinta on tärkeää tehdä oikealla CPV-koodilla (EU:n yhteinen koodisto), joka luokittelee hankinnan. Virheellinen CPV-koodi tai väärä hankintailmoitus voi johtaa valitukseen ja/tai sanktioihin ilmoitusvirheen vuoksi. EU-kynnysarvot ylittävästä hankinnasta syntyy Clodian kautta suoraan myös EU-laajuinen ilmoitus Euroopan virallisen lehden TED-palvelussa (ted.europa.eu).

4.1 Määräajat hankintailmoituksissa

Kansalliselle hankintailmoitukselle (kaikissa hankintamenettelyissä) on kohtuullista antaa 14 vrk tarjousaika, joka voi olla hankinnan luonteen mukaan lyhyempi tai pidempi.

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta tarjousten jättämisen vähimmäisaika on säädetty hankintalaissa. Ennakoilmoitus lyhentää tarjousaika ja on muutenkin järkevä, mikäli kyseessä on arvoltaan iso tai teknisesti vaativa hankinta. Näin markkinat voivat valmistautua ennalta tulevaan tarjouspyyntöön. Ennakoilmoitus tehdään vähintään 35 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen julkaistavaksi toimittamista. EU-hankinnasta on tehtävä jälki-ilmoitus tehdyn hankintasopimuksen tai hankinnan keskeyttämisen jälkeen. Jälki-ilmoitus on toimitettava julkaistavaksi viimeistään 30 päivän kuluessa (poikkeuksena käyttöoikeussopimukset 48 päivän kuluessa) hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemisestä. Jälki-ilmoituksessa on viitattava aiemmin julkaistun ilmoituksen numeroon. Jälki-ilmoitusvelvoite ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös hankintoja, joista on julkaistu pelkästään ennakoilmoitus eikä lainkaan hankintailmoitusta.

EU-kynnysarvon ylittävässä ja kansallisen kynnysarvon ylittävässä suorahankintana toteutetussa liitteen E palveluhankinnassa ja käyttöoikeussopimuksissa hankintayksikkö voi julkaista vapaaehtoisen ilmoituksen (vapaaehtoista avoimuutta koskeva suorahankintailmoitus). Suorahankintaa koskevan ilmoituksen julkaiseminen ja määräajan noudattaminen ilmoituksen julkaisemisen jälkeen estävät muutoksenhakuviranomaista toteamasta hankintasopimusta tehottomaksi, vaikka myöhemmin ilmenisi, ettei hankinnalle olisi ollut laillista perustetta. Kun ilmoitus on julkaistu, hankintayksikön tulee odottaa 14 päivän valitusaika ennen hankintasopimuksen tekemistä. Määräaika hankintasopimuksen tekemiselle lasketaan ilmoituksen julkaisemista TED:ssä. Vähimmäismääräajat voi tarkistaa osoitteesta: <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/tarjousten-jattamisen-maaraajat>.

4.2 Korjausilmoitus

Mikäli julkaistun hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön jälkeen huomaa, että tarjouspyynnössä tai ilmoituksessa on korjattavaa, on korjaaminen tehtävä Cloudiassa, siten, että korjausilmoitus –lomaketta lähdetään täyttämään valitsemalla voimassa oleva ilmoitus. Muokkaus -välilehdeltä valitaan kohta ”Muokkaa ilmoituksen tietoja”. Muokkaus on tehtävä ennen tarjousajan päättymistä.

5 HANKINTAMENETTELYT

Hankintamenettelyllä tarkoitetaan prosessia, jota noudatetaan hankinnan toteuttamisessa. Ensisijaisena hankintamenettelynä käytetään avointa menettelyä, mutta myös muita hankintalain mukaisia menettelyitä voi käyttää. Kansallisissa hankinnoissa voi käyttää myös muita kuin hankintalaissa määriteltyjä hankintamenettelyitä, kunhan menettely noudattaa hankintalain periaatteita ja se on kuvattu auki. Hankintamenettelyt on kuvattu vaiheittain liitteessä 1. Hankinnan arvon mukaan alla olevaan on poimittu keskeisiä huomioita menettelystä.

Hankinnan arvo ja menettelytapa	Huomiot menettelytavasta
EU-hankinnat Rakennusurakat yli 5 548 000 euroa Tavara- ja ensisijaiset palveluhankinnat yli EU-kynnysarvon	- Noudatettava hankintalakia - EU-laajuinen hankintailmoitus (Cloudia) - Pakollinen jälki-ilmoitus (30 pv:n kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä tai hankinnan keskeyttämisestä) (Cloudia) - Hankintalain mukaiset määräajat soveltuvat - ESPD lomake ja rikosrekisteriotteet pyydettävä - Valitusosoitus markkinaoikeuteen ja hankintaoikaisumahdollisuus - Pakollinen odotusaika ennen sopimuksen tekoa - Suorahankinnoissa mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen ilmoitus EU:n laajuisesti ja noudattaa odotusaikaa - Hankintasopimusta ei saa tehdä ilman markkinaoikeuden lupaa, jos hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen
EU-kynnysarvon ylittävät liitteen E mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palvelut 300 000 euroa Käyttöoikeussopimukset 500 000 euroa	- Sovellettava hankintalakia - Hankintailmoitus omalla lomakkeella (Cloudia) - Käytettävistä menettelyistä ei säädetty tarkasti. Noudatettava kuitenkin hankintalain periaatteita. Lisäksi käytettävä menettely on kuvattava - Voi myös käyttää EU-menettelyjä - Käyttöoikeussopimuksia koskevien tarjousten jättämisen määräajat huomioitava (30 pv ja 22 pv) - Pakollinen jälki-ilmoitus 30 pv kuluessa - Pakollinen odotusaika ennen sopimuksen tekoa - Valitusosoitus markkinaoikeuteen ja hankintaoikaisumahdollisuus - Suorahankinnoissa mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen ilmoitus EU:n laajuisesti ja noudattaa 14 pv odotusaikaa - Hankintasopimusta ei saa tehdä ilman markkinaoikeuden lupaa, jos valitus markkinaoikeudessa - erityinen suorahankintasäännös (hankintalaki 108 §) hoito- ja asiakassuhteen turvaamiseksi sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa
Kansalliset hankinnat Tavarat ja palvelut yli kansallisen, mutta alle EU-kynnysarvon Rakennusurakat 150 000 – 5 548 000 euroa	- Hankintalakia sovellettava - Kansallinen hankintailmoitusvelvollisuus - Käytettävistä menettelyistä ei säädetty tarkasti. Noudatettava kuitenkin hankintalain periaatteita. Lisäksi käytettävä menettely kuvattava. - Voi myös käyttää EU-menettelyjä (ei tarvitse kuvata erikseen) - Suorahankintoihin sovelletaan hankintalain 40 ja 41 §:ää - Mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen suorahankintailmoitus ja noudattaa 14 pvä odotusaikaa - Valitusoikeus markkinaoikeuteen ja hankintaoikaisumahdollisuus - Ei pakollista odotusaikaa ennen hankintasopimuksen tekemistä. Huomioitava kuitenkin aina 14 pv muutoksenhaku-aika.
Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat eli pienhankinnat	- Hankintalaki ei sovellu - Sovelletaan tätä ohjetta - Ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen, mahdollisuus hakea hankintaoikaisua

6 TARJOUSPYYNNÖN LAADINTA

Laki määrittää tarjouspyynnölle sisältövaatimuksia (68 §). Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:

- 1) hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;
- 2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
- 3) määräaika tarjousten tekemiselle;
- 4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
- 5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
- 6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset;
- 7) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet;
- 8) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankintaasiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
- 9) kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
- 10) tarjousten voimassaoloaika;
- 11) keskeiset sopimusehdot;
- 12) muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

Cloudia ohjaa tarjouspyynnön laadintaa. Tarjouspyynnössä ostajalla on paljon harkintavaltaa määrittää vaatimuksia. Tarjouspyynnössä voidaan asettaa vaatimuksia tarjoajalle sekä hankittavalle kohteelle. Palvelukuvaukset ym. pitkät kuvaukset on hyvä esittää liitteellä, mutta tarjouspyynnössä on mainittava, että hankinnan kohteen tulee täyttää liitteessä asetetut vaatimukset. Tarjouspyynnössä on ilmaistava sopimusaika, ja mikäli hankinnassa halutaan käyttää optiokausia, tulee niistä ilmoittaa jo tarjouspyynnössä.

6.1 Tarjoajan soveltuvuusehdot

Tarjoajan soveltuvuutta koskevat ehdot tulee määrittää tarjouspyynnössä. Hankintalaki määrittää pakollisia poissulkemisperusteita, jotka vähintään tulee huomioida. Tarjous tulee sulkea pois tarjouskilpailusta, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen johtohenkilö tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta:

- 1) osallistuminen järjestäytyneen rikollisjärjestön toimintaan;
- 2) lahjuksen antaminen, törkeä lahjuksen antaminen tai lahjominen elinkeinotoiminnassa;
- 3) veropetos tai törkeä veropetos, avustuspetos, törkeä avustuspetos, avustuksen väärinkäyttö;
- 4) rahanpesu tai törkeä rahanpesu; taikka
- 5) kiskonnantapainen työsyörintä

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan, joka on:

- 1) konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa lainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä järjestelty;
- 2) jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen taikka muu 1 kohdassa tarkoitettu menettely on vireillä;
- 3) saanut ammattinsa harjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta lainvoimaisen tuomion;
- 4) ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, jonka hankintaviranomainen voi näyttää toteen;
- 5) laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja; taikka
- 6) syyllistynyt olennaisesti väärin tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle 8 luvun soveltamista koskevia tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen.

6.1.1 Tilaajavastuulaki ja harmaan talouden torjunta

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) eli tilaajavastuulakia tulee soveltaa, kun

- tehdään hankinta, joka koskee vuokratun työntekijän käyttämistä
- tehdään hankinta, jossa tilaajan eli hankintayksikön Suomessa olevissa työtiloissa tai työkohteessa työskentelee sopimuskumppanin palveluksessa oleva työntekijä, jonka työtehtävät liittyvät kaupungin toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin tai kaupungin tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin tai
- tehdään rakentamista tai rakentamiseen liittyvää korjaus-, hoito- tai kunnossapitoa koskeva hankinta.

Tilaajavastuulakia ei kuitenkaan sovelleta, jos

- vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään kymmenen työpäivää tai
- hankintasopimuksen (tai peräkkäisten hankintasopimusten) vastikkeen arvo on ilman arvonlisäveroa alle 9 000 euroa. Käytännössä selvitysvelvollisuus koskee kuljetuspalveluita sekä palveluhankintoja, joissa palvelu tuotetaan hankintayksikön tiloissa tai työkohteessa, esimerkiksi siivous-, huolto- ja turvallisuuspalvelut.

Hankintayksikön tulee selvittää, että sen sopimusosapuolena toimiva taho (laissa hankintayksikön sopimusosapuolesta käytetään käsitettä alihankkija) on huolehtinut työnantajavelvoitteistaan eikä käytä niin kutsuttua harmaata työvoimaa. Tilaajavastuulain selvitysvelvollisuutta on syytä kuitenkin edellyttää kaikissa kaupungin hankinnoissa, koska tällä tavoin kaupunki varmistaa, että sen kumppanit noudattavat työnantajavelvoitteita ja maksavat veronsa. Selvitysvelvollisuudesta ja tilaajavastuulain perusteella johdetuista vähimmäisvaatimuksista tulee mainita jo tarjouspyynnössä. Tilaajavastuulain nojalla tulee toimittajan osalta selvittää seuraavat seikat:

- selvitys kaupparekisteriin kuulumisesta (kaupparekisteriote)
- selvitys merkinnästä enakkoperintä- ja työnantajarekisteriin
- selvitys arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisesta
- selvitys verovelkarekisterin verovelan määrästä
- todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys erääntyneiden eläkevakuutusmaksujen maksusopimuksesta (TyEL)
- selvitys sen noudattamasta yleisestä työehtosopimuksesta tai sen keskeisistä ehdoista
- selvitys työterveyshuollon järjestämisestä
- rakennusalalla selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen järjestämisestä

Tämän tarkastuksen voi tehdä Cludiassa automaattisesti: Vastuugroup.fi -raportin voit hakea tarjoajakohtaisesti "Tarjoukset"-osiosta: Järjestelmä näyttää vastuugroup.fi -järjestelmän tietolähteiden perusteella, onko tarjoaja hoitanut tilaajavastuulain edellyttämät velvoitteet vai onko niissä tarkistettavaa. Mikäli järjestelmän kautta tietoja ei saada, on tarjoajan toimitettava ne erikseen. Suositeltavaa on pyytää, että tarjoaja rekisteröityy vastuugroup.fi palveluun. Riittää, että tiedot tarkistetaan voittajaksi tulevalta ennen hankintapäätöksen tekoa, ei ole tarpeen pyytää jo tarjouskilpailuvaiheessa dokumentteja. Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Myös ulkomaisen yrityksen tulee toimittaa vastaavat tiedot. Mikäli raportissa on puutteita, se ei automaattisesti tarkoita, että yritys ei täyttäisi tilaajavastuun velvoitteita. Näissä tilanteissa yritys voi toimittaa selvityksen asiasta.

Hankintayksikön tulee valvoa, että sen sopimuskumppanit huolehtivat verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta koko sopimuskauden ajan. Hankintayksikön on tarkistettava ja dokumentoitava tilaajavastuutiedot 12 kuukauden välein. Jotta valvonta olisi mahdollista, tulee valvonnasta sopia hankintasopimuksessa. Tilaajalle eli hankintayksikölle voidaan määrätä laiminlyöntimaksu, jos selvitysvelvollisuus on laiminlyöty. Lain valvonta on Etelä-Suomen aluehallintoviraston vastuulla.

6.1.2 ESPD-lomake

EU-kynnysarvot ylittävässä hankinnassa on käytettävä Euroopan yhteistä hankinta-asiakirjaa ESPD-lomaketta. Se on vakiomuotoinen asiakirja, jolla tarjoajat vakuuttavat, että niitä ei rasita poissulkemisperuste ja että ne

täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset. Asiakirja toimii osoituksena soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä koko Euroopan unionin ja ETA-maiden alueella. Lomake löytyy Cludiasta.

6.1.3 Muut rahoitukselliset ja taloudelliset edellytykset

Lisäksi voidaan asettaa tarjoajalle rahoituksellisia tai taloudellisia edellytyksiä (liikevaihto, taseen loppusumma) sekä ammatillisia ja teknisiä edellytyksiä (henkilöstön koulutustaso, ammattitaito, kalustovaatimukset, kokemus, referenssit). Huom! Tarjoajalta vaadittava vuotuinen vähimmäisliikevaihto saa olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen.

6.2 Vaatimusmäärittelyt hankinnan kohteelle: vähimmäisvaatimukset ja vertailtavat vaatimukset

Hankinnassa on tärkeää määrittää hankinnan kohteen pakolliset vaatimukset, ns. vähimmäisvaatimukset. Nämä ovat vaatimuksia, jotka hankinnan kohteen on ehdottomasti täytettävä. Pakollisia vaatimuksia ei pisteytetä. Pakollisten vaatimusten ylittäviä vaatimuksia voi myös pisteyttää. Esim. muistin määrä: Vähimmäisvaatimus 200Mb. Tarjouspyynnössä voidaan määritellä, että 200 MB ylittävästä muistikapasiteetista saa vertailussa pisteitä: Esim. 201-250 1p, 251-300 2p yli 300 4p. Tai, yli 200 MB:n osuus (vertailtava muisti/suurimmalla muistilla) x 4p.

Hankinnan kohteen määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tekninen eritelmä määritellään ensisijaisesti viittaamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisesti kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin. Lisäksi teknistä suorituskkyä ja toiminnallisia vaatimuksia voi täydentää oman tarpeen mukaisesti.

Yritysten tasavertaisen ja syrjimättömän kohtelun mahdollistamiseksi tiettyyn tavaramerkkiin viittaaminen on poikkeuksellisesti sallittua ainoastaan, jos mainintaan liitetään ilmaisu ”tai vastaava”. Yksittäiseen tuotemerkkiin viittaaminen saattaa olla välttämätöntä esimerkiksi silloin, kun hankitaan tuotteita tai palveluja, jotka pitää saada yhteensopiviksi jo olemassa oleviin laitteisiin tai toimintakonsepteihin.

6.3 Tarjousten käsittely, hyväksyminen ja hylkääminen

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet on ilmoitettava tarjouspyynnössä. Kaikkia ilmoitettuja perusteita on käytettävä / muita kuin ilmoitettuja ei saa käyttää.

Tarjoukset tulee aina avata ja käsitellä vasta tarjousajan päättymisen jälkeen. Tarjoukset, jotka ovat saapuneet myöhässä, tulee hylätä. Muut tarjoukset jatkavat tarjousten kolmivaiheiseen käsittelyyn, jossa ensin arvioidaan tarjoajan kelpoisuus. Mikäli tarjoaja ei täytä tilaajavastuulain vaatimuksia, tarjouspyynnössä asetettuja vaatimuksia tai täyttää hankintalaissa määritetyt pakolliset poissulkemisperusteet, tarjoaja on poissuljettava tarjouskilpailusta. Esim. jos on vaadittu, että pitää olla kolme referenssiä eikä tarjoaja ole niitä ilmoittanut tai niitä ei ole, tarjoaja on poissuljettava tarjouskilpailusta. Toisessa vaiheessa arvioidaan tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus. Mikäli tarjouksessa on tarjouspyynnöstä poikkeavia ehtoja, tarjous on poissuljettava tarjouskilpailusta. Tällainen ehto voi olla esimerkiksi poikkeavuus maksu- tai toimitusehdossa. Kolmanteen vaiheeseen päässeet tarjoukset vertaillaan kokonaistaloudellisen edullisuuden/hinnan perusteella.

Tarjoajien poissulkemisesta voidaan tehdä erillinen päätös tai päättää poissulkemisesta myös hankintapäätöksessä. Usein poissulkemisperuste kannattaa tehdä erillisenä.

Tarjous on hylättävä/ poissulkeminen:

1. Jos se on tarjouspyynnön vastainen, eikä tarjousta ole jälkeensä mahdollista täydentää siinä olleen puutteen tai virheen luonteen vuoksi. Esim. tarjouksen voimassaoloajan voi täydentää pyytämällä jälkikäteen.
2. Jos tarjoushintaa ei ole annettu yksiselitteisesti tai tarjouksessa ei ole esitetty tarjousvertailuun vaadittuja hintaerittelyjä eikä tarjousta ole mahdollista vertailuun vaikuttavana täydentää.
3. Jos tarjouksentekijä on tarjousmenettelyssä toiminut vilpillisesti taikka muuten lain tai hyvän kauppataivan vastaisesti.
4. Jos tarjous on saapunut myöhässä määräajan päättymisen jälkeen.
5. Jos hankintalain 80 § mukaiset poissulkemisperusteet toteutuvat.
6. Harkinnan varaisesti, jos hankintalain 81 § harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet toteutuvat. Harkinnanvaraisen poissulkuperusteiden osalta enimmäiskesto: jos tapahtumasta on kulunut yli kolme vuotta, tarjoajaa ei saa sulkea pois.

Lisäksi tarjoukset voidaan hylätä, jos tarjoushinta on niin alhainen, että on ilmeistä, että hankintaa ei myyjän taloudelliset edellytykset huomioon ottaen voida tarjouksen mukaisesti täyttää. Tarjousten hylkääminen alhaisen hintatarjouksen johdosta edellyttää kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintalaista selviävällä tavalla yksityiskohtaista selvitysmenettelyä ja tarjoajan mahdollisuutta esittää hinnoitteluperusteet. Mikäli on epäily harmaan talouden tukemiseen, on selvitysmenettelyyn ryhdyttävä.

Mitä tehdä jos ei tule yhtään tarjousta? Jos tarjouskilpailussa ei saada yhtään tarjousta, voidaan tehdä suora hankinta kohdan 5.2.6 mukaisesti tai aloittaa tarjouskilpailu uudestaan muutetuilla ehdoilla.

Mitä tehdä jos ei tule yhtään tarjouspyynnön ehdot täyttävää tarjousta? Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn myös, jos avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä on saatu vain tarjouksia, jotka eivät vastaa tarjouspyyntöä, tai jos tarjouksia ei voida hyväksyä. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät asetetut vähimmäisedellytykset ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen.

6.4 Avauspöytäkirja

Tarjoajien avoimen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi tarjoukset avataan aina vasta tarjousten jättöajankohdan jälkeen. Avauspöytäkirja tehdään Clodian valmiilla pohjalla. Avauspöytäkirjassa todetaan tarjousten avaamisen ajankohta, paikka, saadut tarjoukset sekä se, saapuivatko ne ajoissa. Mikäli todetaan, että tarjous ei ole saapunut tarjousten jättöajankohdan aikana, se todetaan avauspöytäkirjassa eikä sitä huomioida tarjousten vertailussa. Myöhästynyt tarjous poissuljetaan tarjouskilpailusta erillisellä päätöksellä, joka annetaan tiedoksi tarjoajalle.

7 HANKINNAN KESKEYTTÄMINEN

Hankinnan keskeyttäminen tarkoittaa, ettei jo aloitettua hankintaprosessia saateta loppuun, vaan prosessi keskeytetään ja jätetään hankinta tekemättä kokonaan tai käynnistetään täysin uusi hankintaprosessi. Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Oikeuskäytännössä hyväksyttävänä syynä hankinnan keskeyttämiselle on pidetty muun muassa seuraavia:

1. Ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia tai mikään tarjouksista ei vastaa tarjouspyyntöä
2. Kaikki tarjoukset ovat liian kalliita eli varatut määrärahat eivät riitä
3. Ei ole syntynyt todellista kilpailutilannetta, kun on saatu vain yksi tarjous
4. Hankinnassa on tapahtunut menettelyvirhe (tarjouspyynnön virheellisyttä ja hankintalain vastaisuutta).

Hankinnan keskeyttämisestä on annettava kirjallinen ja perusteltu päätös, joka annetaan muutoksenhakuohjeineen tiedoksi tarjoajille. EU-kynnysarvon ylittävästä keskeytetystä hankinnasta perusteluineen on tehtävä jälki-ilmoitus.

8 HANKINTAPÄÄTÖS

Hankintapäätöksen on oltava kirjallinen ja siihen pitää sisältyä keskeisimmät perustelut. Päätös voi perustua vain hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä kerrottuihin valinta- ja vertailuperusteisiin. Varsinaisen hankintapäätöksen ohella päätös on tehtävä myös muusta ratkaisusta, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Tällaisia ratkaisuja ovat mm. päätös ehdokkaan tai tarjoajan sulkemisesta pois tarjouskilpailusta, päätös tarjouksen sulkemisesta tarjouskilpailusta tarjouspyynnön vastaisena sekä neuvottelumenettelyssä tapahtuva vaiheittainen tarjousten vähentäminen.

Puitejärjestelyyn perustuvasta kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta tulee tehdä hankintapäätös, mikäli hankinta perustuu minikilpailutukseen. Muissa tapauksissa kyse on puitesopimuksessa tilauksesta. Suurista tilauksista on syytä tehdä kuitenkin myös erikseen hankintapäätös (Huomio: tällöin muutoksenhaku hankintalain 146.3 §:n perusteella, valituslupa markkinaoikeudelta). Mikäli hankintaan sisältyy optio-oikeus, tekee siitä päätöksen sama toimielin tai viranhaltija, joka on tehnyt varsinaisen hankintapäätöksen, ellei päätöksentekooikeutta ole siirretty varsinaisessa hankintapäätöksessä muulle taholle. Tarjousvertailun osalta perustelut tulee esittää sellaisella tarkkuudella, että tarjoajalle käy ilmi oman tarjouksen sijoittuminen tarjouskilpailussa suhteessa muihin tarjouksiin. Tarjousvertailusta tulee selkeästi ilmetä kaikkien tarjousten osalta, miten niitä on arvioitu kunkin vertailuperusteen osalta. Hankintayksikön ei kuitenkaan tarvitse yksilöidä, mihin konkreettiseen seikkaan tarjouksen kustakin vertailuperusteesta saama pistemäärä perustuu. Riittävää on, että tarjouksen ansiot ja pistemäärä käyvät muutoin ilmi perusteluista. Esim. jos hankintaan sisältyy suuri määrä tuotteita, ei jokaisen tuotteen saamia pisteitä tarvitse yksilöidä, vaan piste-erot voidaan kuvata yleisellä tasolla. Tarjousten perusteluiden tulee kuitenkin olla riittäviä, että tarjoajat voivat arvioida päätöksen oikeellisuutta.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että päätöksestä on valinta ja vertailuperusteiden osalta käytävä ilmi vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä tarjous on ollut kokonaistaloudellisesti edullisin (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hintalaatusuhteeltaan paras)?
- Miten tarjoukset ovat sijoittautuneet eri arviointiperusteiden suhteen?
- Miten arviointi ja mahdollinen pisteytys on tehty?

Hankintayksikön on laadittava EU-kynnysarvon ylittävästä hankintasopimuksesta erillinen kertomus, jos jotakin seikkaa ei ole tarpeen ilmoittaa varsinaisessa hankintapäätöksessä. Jos kaikki tiedot ovat hankintapäätöksessä, jälki-ilmoituksessa tai muissa hankinta-asiakirjoissa ei erillistä kertomusta vaadita.

Hankintapäätöksestä tulee käydä ilmi:

- Hankinnan kohde (hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö) ja määrä sekä sopimuskausi
- Valittu hankintamenettely ja tarvittaessa sen perustelut sekä selvitys siitä, miten hankinnasta on ilmoitettu sekä sovelletut lainkohdat
- Selvitys, keneltä tarjouksia on pyydetty ja saatu / Tarjouksen tehneet (erikseen määräajassa tehdyt ja myöhästyneet tarjoukset)
- Selvitys tarjouspyynnön tai tarjousten tarkennuksista sekä käydyistä neuvotteluista tarvittaessa
- Selvitys tarjoajien soveltuvuuden tarkistamisesta, sisältäen mahdolliset poissuljetut ehdokkaat tai tarjoajat sekä perusteet (voi tarvittaessa sisältyä myös erilliseen päätökseen)
- Selvitys tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnista sisältäen mahdolliset hylätyt tarjoukset ja hylkäysperusteet
- Maininta siitä, että tilaajavastuulain mukaiset asiat on selvitetty (esim. vastuugroup.fi –raportilla), mikäli hankintaan sovelletaan tilaajavastuulakia
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteet
- Hankintapäätöksen on sisällettävä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty sekä tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa muihin tarjoajiin (vertailu voi sisältyä myös hankintapäätöksen liitteeseen). Eli

tarjousten hintavertailu tai kustannusten vertailu, jos tarjouksia on useampia ja kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena on halvin hinta tai kustannuksiltaan edullisin, tai hinta-laatusuhteen vertailu ja sen perustelut, jos perusteena on paras hinta-laatusuhde.

- Hankinnan kokonaishinta kaikkine kuluineen ilman arvonlisäveroa (voidaan ilmoittaa myös sopimuksen vuosihintaa hyväksikäyttäen), jos ei tule ilmi äskeisestä
- Valitun toimittajan nimi (ja Y-tunnus)
- Maininta asiassa tehtävästä kirjallisesta sopimuksesta ja siitä, että hankintapäätös sitoo kaupunkia vasta kun sopimus on allekirjoitettu
- Tieto pakollisen odotusajan pituudesta. Tieto myös vapaaehtoisen odotusajan noudattamisesta puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa ja dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvassa hankinnassa (Odotusajat koskevat kansallisen kynnysarvon ylittäviä liitteen E palveluhankintoja. Kansallisissa hankinnoissa vain vapaaehtoiseen suorahankintailmoituksen julkaisemiseen liittyvä odotusaika.)
- Maininta asiakirjojen julkisuudesta sekä säilytyspaikka
- Muutoksenhakuohjeet (valitusosoitus markkinaoikeudelle ja oikaisuohje hankintaoikaisun tekemiseksi) on laitettava hankintapäätöksen liitteeksi

EU-kynnysarvot ylittävistä hankintasopimuksesta sekä kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankintalain liitteen E palveluhankinnan hankintasopimuksesta, puitejärjestelystä, puitejärjestelyyn perustuvasta 43 §:n 3 momentissa tarkoitetusta hankinnasta tai dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta on annettava tietoja hankintapäätöksellä seuraavista seikoista:

1) hankintayksikön yhteystiedot sekä hankintasopimuksen, puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän kohde ja arvo; 2) 80, 81 sekä 83 §:n mukaisesti menettelystä pois suljettujen ja menettelyyn valittujen ehdokkaiden ja tarjoajien nimet sekä hylkäys- tai valintaperusteet; 3) perusteet hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten hylkäämiseen; 4) perusteet halvimman hinnan käyttämiseen ainoana perusteena kokonaistaloudellista edullisuutta arvioitaessa; 5) perusteet hankinnan jakamatta jättämiseen; 6) perusteet vaatia toimittajalta yli kaksinkertaista liikevaihtoa; 7) sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi, valinnan perustelut sekä arvio alihankintana kolmansille osapuolille annettavista sopimuksen tai puitejärjestelyn osista taikka mahdollisten alihankkijoiden nimet; 8) perusteet suorahankinnan, neuvottelumenettelyn tai kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttämiseen; 9) perusteet hankinnan keskeyttämiseen; 10) perusteet muiden kuin sähköisten viestintävälineiden käyttämiseen; 11) kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä.

8.1 Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätös on julkinen sen jälkeen, kun asiaa koskeva pöytäkirja on allekirjoitettu ja tarkistettu tai viranhaltijan tekemä päätös allekirjoitettu. Hankintapäätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen (myös keskeyttämisspätös) on annettava kirjallisesti tiedoksi kaikille niille, joita asia koskee, eli tarjouskilpailuun osallistuneille (voittaneelle ja muille tarjouksen jättäneille, myös tarjouskilpailusta hylätyt tai poissuljetut tarjoajat).

Erillinen poissulku- tai hylkäyspätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen annetaan tiedoksi poissuljetuille tai hylätyille. Kaksivaiheisissa menettelyissä (kuten rajoitettu tai neuvottelumenettely) ensimmäinen, tarjoajien valintaa koskeva päätös annetaan tiedoksi kaikille osallistumishakemuksen jättäneille ehdokkaille, ja toinen, varsinainen hankintapäätös, vain menettelyn toisessa vaiheessa mukana olleille tarjoajille. Tässäkin vaiheessa muutoksenhaku on mahdollinen ja muutoksenhakuohje on oltava liitteenä.

Tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan tätä tarkoitusta varten ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa (sähköpostiosoitetta). Tiedoksiantoa koskevaan viestiin on erikseen merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä. Asianosaisten katsotaan saaneen hankintapäätöksen tiedoksi sinä päivänä, kun se on luotettavasti lähtenyt hankintayksiköstä (= viestin lähettämispäivä). Valitusajan laskenta käynnistetään seuraavasta arkipäivästä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa ei tarvitse tehdä erillistä hankintapäätöstä, jos hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista tai puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankinnan arvo ei ylitä EU-kynnysarvoa.

Malli hankintapäätöksestä on liitteessä 2. Tarjousten vertailu on mahdollista tehdä Cloudivalla. Hankintapäätökset tehdään asianhallintajärjestelmässä (vh-päätös) tai kokouksen asiana (ltk, kh ja kv).

9 MUUTOKSENHAKU, VASTINEEN ANTO, HANKINTAOIKAISUN KÄSITTELY

Päätökseen liitettävät muutoksenhakuohjeet (löytyvät asianhallintajärjestelmästä)

Päätöksen kohteena oleva hankinta (hankinnan ennakoitu arvo)	Liitettävä muutoksenhakuohje
Pienhankinnat	Hankintaoikaisu kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa sekä kuntalain mukainen muutoksenhaku (oikaisu- ja valitusosoitus)
Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat eli kansalliset ja EU-hankinnat	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa (hankintaoikaisu- ja valitusosoitus)
Päätös hankinnan keskeyttämisestä kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnassa	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa (hankintaoikaisu- ja valitusosoitus)
Ehdokkaiden valintaa/hylkäämistä koskeva erillinen päätös kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnassa	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa (hankintaoikaisu- ja valitusosoitus)
Puitejärjestelyyn perustuva tilauspäätös (puitejärjestelyn ehdot vahvistettu) – puitejärjestely kilpailutettu hankintalain mukaisesti	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa (huom: hankintalaki 146.3§; valituslupa markkinaoikeudelta sekä kuntalain muutoksenhaku (oikaisu- ja valitusosoitus)
Minikilpailutukseen perustuva päätös	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa (huom: hankintalaki 146.3§; valituslupa markkinaoikeudelta) sekä kuntalain muutoksenhaku (oikaisu- ja valitusosoitus)
Hankintaoikaisu johdosta tehtävä päätös: hankintaoikaisu hylätään, päätöstä ei muuteta	Valituskielto
Hankintaoikaisu hyväksytään, päätöstä muutetaan hankintaoikaisu johdosta tai hankintayksikkö käyttää hankintaoikaisu-oikeuttaan ja muuttaa päätöstä (kynnysarvon ylittävä hankinta)	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa
Hankintaoikaisu hyväksytään, päätöstä muutetaan hankintaoikaisu johdosta tai hankintayksikkö käyttää hankintaoikaisu-oikeuttaan ja muuttaa päätöstä (pienhankinta)	Hankintaoikaisuohje

Mikäli hankinnasta on tehty hankintaoikaisu, hankintapäätöksen tehneen instanssin on se käsiteltävä ja vastattava oikaisuun. Hankintaoikaisu seurauksena joko alkuperäinen hankintapäätös jää voimaan, korjataan hankintapäätöstä uudella hankintapäätöksellä tai keskeytetään hankinta menettelyvirheen vuoksi. Hankintayksikkö voi myös omatoimisesti korjata päätöstään hankintaoikaisulla 90 päivän kuluessa hankintapäätöksestä lain edellytysten täytyessä (HankL 133 §). Ennen hankintaoikaisuun vastaamista tai hankintaoikaisu-oikeuden käyttämistä on oltava yhteydessä talousjohtajaan. Mikäli hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, hankintayksiköltä pyydetään siihen vastinetta. Ennen vastineen antamista on oltava yhteydessä talousjohtajaan.

10 HANKINTASOPIMUS

Sopimuksen saa tehdä vasta kun hankintapäätös on saanut lainvoiman. Tarjouspyynnössä ilmoitetaan, mitä julkishallinnon yleisiä sopimusehtoja hankintasopimukseen sovelletaan yksittäisten hankintasopimusehtojen lisäksi. Varsinaiset sopimusehdot ovat ensisijaiset suhteessa yleisiin sopimusehtoihin, joten tarjouspyynnössä tai sopimusluonnoksessa on syytä tuoda esille ehtojen soveltamisjärjestys.

Hankintasopimuksessa on määriteltävä kunnan ja toimittajan väliset kyseistä hankintaa koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Se on laadittava täsmälliseksi ja yksikäsitteiseksi sekä riittävän yksityiskohtaiseksi. Hankintasopimus laaditaan tarjouspyynnössä määritetyin ehdoin täydennettynä yleisillä sopimusehdoilla. Tarjoajan omia sopimusehtoja ei tule hyväksyä missään tilanteessa, vaan hankintasopimus perustuu aina yleisiin sopimusehtoihin sen ylittäviltä osin mitä hankintasopimuksessa ei erikseen sovita.

Palveluhankinnoissa voidaan soveltaa JYSE 2014 Palvelut -ehtoja ja tavarahankinnoissa JYSE 2014 Tavarat -ehtoja. Toisinaan konsultointihankinnoissa sovelletaan konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 2013. Rakentamisen osalta sovelletaan yleensä rakennusalan yleisiä YSE 1998 -ehtoja. Tietotekniikkaan liittyviin hankintoihin, mukaan lukien konsultointipalvelut, suositellaan sovellettavaksi valtion tieto-tekniikkahankintojen erityisiä sopimusehtoja JIT 2015 (JIT erityisehdot) ja täydentäviä yleisiä sopimusehtoja (JIT yleiset sopimusehdot). Hankinnasta tulee tehdä kirjallinen sopimus lukuun ottamatta alle 10 000 euron arvoisia pienhankintoja. Hankintasopimus tehdään tarjouspyynnössä mainittujen ehtojen mukaisesti, eikä sopimukseen voida ottaa sellaisia ehtoja, jotka muuttaisivat tarjouspyynnössä mainittuja ehtoja.

Hankintasopimuksen tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- Sopimuksen nimi /Sopimuksen tunnus (sopimusnumero tai diaarinumero)
- Osapuolet ja Osapuolien y-tunnukset sekä Osapuolien yhteyshenkilö tai yhteyshenkilöt
- Tarvittaessa laskutuksen yhteyshenkilö (yhteyshenkilö käytännön asioissa)
- Sopimuksen alkamispäivä
- Määräaikaisen sopimuksen päättymispäivä tai toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen irtisanomisaika
- Osapuolten vastuut
- Laskutus ja maksuehto, verkkolaskutusta koskevat tiedot ja arvonlisävero
- Sopimuksen ennakoitu arvo yhteensä (alv 0 %)
- Päätöksen numero, johon sopimus perustuu
- Mahdolliset hinnantarkastus- tai indeksiehdot
- sanktiot mahdollisista sopimusrikkomuksista sekä hyvitykset mahdollisista virheistä, jos näiden on tarpeen olla yleisiä sopimusehtoja tiukemmat

Kalajoen kaupunki kuuluu rakentamispalveluiden käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden piiriin, joten sopimuksessa tulee olla maininta, että laskutuksessa sovelletaan käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta. Sopimuksessa tulee myös maininta, kuka tekee verottajalle tarvittavat ilmoitukset.

Tavanomaisiin tavara- ja palveluhankintoihin sovellettava sopimusmalli pienhankintoihin on liitteessä 3 ja laajempi sopimusmalli liitteessä 4. Mallin on tarkoitus nostaa esille tavanomaisia sovittavia asioita, malli ei ole tyhjentävä. Yleisinä sopimusehtoina sovelletaan tavara- ja palveluhankinnoissa julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja JYSE 2014 PALVELUT ja JYSE 2014 TAVARAT. ICT-hankinnoissa voi noudattaa Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja JIT 2015 mahdollisella täydennysosalla lisättyinä. Rakennusurakoissa noudatetaan rakennusurakoiden yleisiä sopimusehtoja YSE 1998. Konsulttisopimuksissa noudatetaan yleisiä konsulttisopimuksia KSE 2013. Kone- ja kuljetuspalveluissa noudatetaan yleisiä sopimusehtoja KE 2008. Hankintasopimusasiakirjat täydentävät toisiaan.

Jos hankintasopimusasiakirjat ovat keskenään ristiriidassa, noudatetaan niitä seuraavassa keskinäisessä pätevyysjärjestyksessä, ellei toisin ole perustellusta syystä sovittu:

1. Sopimus
2. Tarjouspyyntö
3. Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot tavara-/palveluhankinnoissa / Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot
4. Tarjous

Hankinta-asiakirjat tulevat liikesalaisuuksia lukuun ottamatta yleisesti julkisiksi, kun hankintasopimus on tehty. Tarjoajan liike- tai ammattisalaisuudet ovat edellä mainitusta huolimatta aina salassa pidettäviä. Jos asianosainen ennen sopimuksen tekoa tai ulkopuolinen sopimuksen teon jälkeen pyytää nähtäväkseen tarjoukset ja niissä on liikesalaisuuksia, jotka on pidettävä salassa, niin ne on poistettava näytettävästä materiaalista.

10.1 Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana

Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä ei saa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai kansalliset kynnysarvot ylittävissä liitteen E mukaisissa palveluhankinnoissa taikka käyttöoikeussopimuksissa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos:

- 1) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka, jos ne olisivat alun perin kuuluneet hankintamenettelyyn, olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen ehdokkaiden osallistumisen menettelyyn tai muun kuin alun perin hyväksytyyn tarjouksen hyväksymisen tai jotka olisivat tuoneet hankintamenettelyyn lisää osallistujia;
- 2) sopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille sellaisella tavalla, jota alkuperäisessä hankintasopimuksessa tai puitejärjestelyssä ei ollut määritetty;
- 3) muutos laajentaa sopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti;
- 4) sopimuskumppani, jonka kanssa hankintayksikkö on alun perin tehnyt sopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, hankintasopimukseen ja puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos:

- 1) se perustuu hankintamenettelyn aikana tiedossa olleisiin ja hankinta-asiakirjoissa mainittuihin sopimusehtoihin tai niiden muuttamista koskeviin ehtoihin, niiden rahallisesta arvosta riippumatta, ja nämä ehdot ovat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset, eivätkä ne muuta hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn yleistä luonnetta;
- 2) alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja taikka ylimääräisiä tavarantoimituksia, jotka eivät sisällyneet alkuperäiseen sopimukseen, ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten merkittävää päällekkäisyyttä hankintayksikölle;
- 3) muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen;
- 4) alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla 1 kohdan mukaisella yksiselitteisellä sopimuksen muuttamista koskevalla ehdolla tai alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakennejärjestelyjen, yritysostojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle toimittajalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset soveltuvuusvaatimukset edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita olennaisia muutoksia sopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään tämän lain soveltamista;
- 5) kyse on sellaisesta vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa kansalliset kynnysarvot tai muissa hankinnoissa EU-kynnysarvot eikä vaikeuta sopimuksen yleiseen luonteeseen.

Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen muutosten arvo ei saa olla enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen sopimuksen arvosta. Jos muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvioidaan jokaista muutosta itsenäisenä. Tällaisten muutosten tavoitteena ei saa olla tämän lain säännösten kiertäminen. Edellä 5 kohdassa tarkoitettujen muutosten arvo tulee olla pienempi kuin 10 prosenttia alkuperäisen palvelu- tai tavarahankintasopimuksen tai palveluja koskevan käyttöoikeussopimuksen arvosta ja 15 prosenttia alkuperäisen rakennusurakkasopimuksen tai käyttöoikeusurakan arvosta. Jos muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvo arvioidaan peräkkäisten muutosten kumulatiivisen nettoarvon perusteella.

10.2 Hankintasopimuksen irtisanominen erityistilanteissa

Hankintayksikkö voi irtisanoa hankintasopimuksen päättymään välittömästi, jos:

1) sopimukseen on tehty edellä määritetty olennainen muutos; 2) toimittajaa on koskenut jokin 80 §:ssä säädettyistä pakollisista poissulkemisperusteista sopimuksen tekohetkellä; tai 3) sopimusta ei olisi voinut tehdä toimittajan kanssa, koska Euroopan unionin tuomioistuin on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisessa menettelyssä todennut hankintayksikön rikkoneen vakavasti Euroopan unionin perussopimusten ja hankintadirektiivin mukaisia velvoitteita.

10.3 Sopimusseuranta

Sopimuksen seurantaan ja valvontaan on kiinnitettävä huomiota. Sekä tilaajalla että tuottajalla on velvollisuus toimia hankintasopimuksessa sovitun mukaisesti koko sopimuksen elinkaaren ajan. Mikäli tuottaja poikkeaa sovitusta tai hankittavassa tuotteessa tai palvelussa havaitaan virhe, on siitä reklamoitava tuottajalle kirjallisesti. Kirjallinen reklamaatio tehdään mahdollisimman pian epäkohdan havaitsemisen jälkeen. Tarjouspyyntöön ja sopimukseen on hyvä lisätä esim. seuraava: ”Palveluntarjoajan/Toimittajan on sitouduttava vastaamaan suomen kielellä Tilaajan tekemiin reklamaatioihin kolmen (3) arkivuorokauden sisällä reklamaation jättämisestä. Palveluntarjoaja/Toimittaja on velvollinen sopimuskaudella keräämään, säilyttämään ja pyydettyä toimittamaan Tilaajalle saamansa reklamaatiot ja niihin annetut vastaukset. Reklamaatioraportista on käytävä ilmi vähintään reklamoijan nimi, reklamaation tekohetki, kohde ja lyhyt kuvaus reklamaation syystä sekä toimenpiteet, jolla reklamaation aihe on ratkaistu. Reklamaatioita tulee pystyä jättämään vähintään sähköpostilla ja puhelimitse.”

Hankintayksikön on tarkastettava, että saatu tavara tai palvelu vastaa sitä, mitä on sovittu. Mikäli tilattu tuote tai palvelu ei vastaa sitä mitä on sovittu, tulee virheestä tehdä reklamaatio toimittajalle mahdollisimman pian. Jos tavaran tai palvelun toimitus viivästyy tai on puutteellista, on asiasta tehtävä toimittajalle kirjallinen reklamaatio viipymättä. Tehdyt reklamaatiot ja niihin saadut vastaukset tulee säilyttää huolellisesti, jotta niihin voidaan palata tarpeen mukaan. Jos sopimus halutaan virheiden tai viivästysten vuoksi myöhemmin purkaa, tulee reklamaatiot voida näyttää toteen.

Hankintayksiköllä on oikeus saada hyvityksiä virheistä hankintasopimuksessa sovittavien ehtojen mukaisesti. Sopimus- ja viivästyssakkoa on perittävä vähintään JYSE ehtojen mukaisesti aina kun siihen on edellytys. Jos sopimus on päättymässä, uuden hankinnan suunnittelu on aloitettava riittävän ajoissa, jotta uuden sopimuskauden aloittamiseen jää riittävästi aikaa. Uuden sopimuskauden alkaessa on hyvä olla erityisen tarkkana sopimusrikkomusten kanssa, jotta sopimuskumppani huomaa, että kunta seuraa toimituksia, ja että virheisiin ja viivästyksiin puututaan.